

O NOUĂ DESCOPERIRE COTOFENI ÎN MUNTENIA

ION CHICIDEANU

În cadrul șantierului arheologic Brătești-Bungetu s-a efectuat, în campania din luna iulie 1974, un sondaj de informare în vatra cătunului Bungetu, pe terasa stângă a Ilfovului (fig. 1). Într-o zonă în care apăruseră, în urma excavațiilor pentru un canal de deversare, fragmente ce-

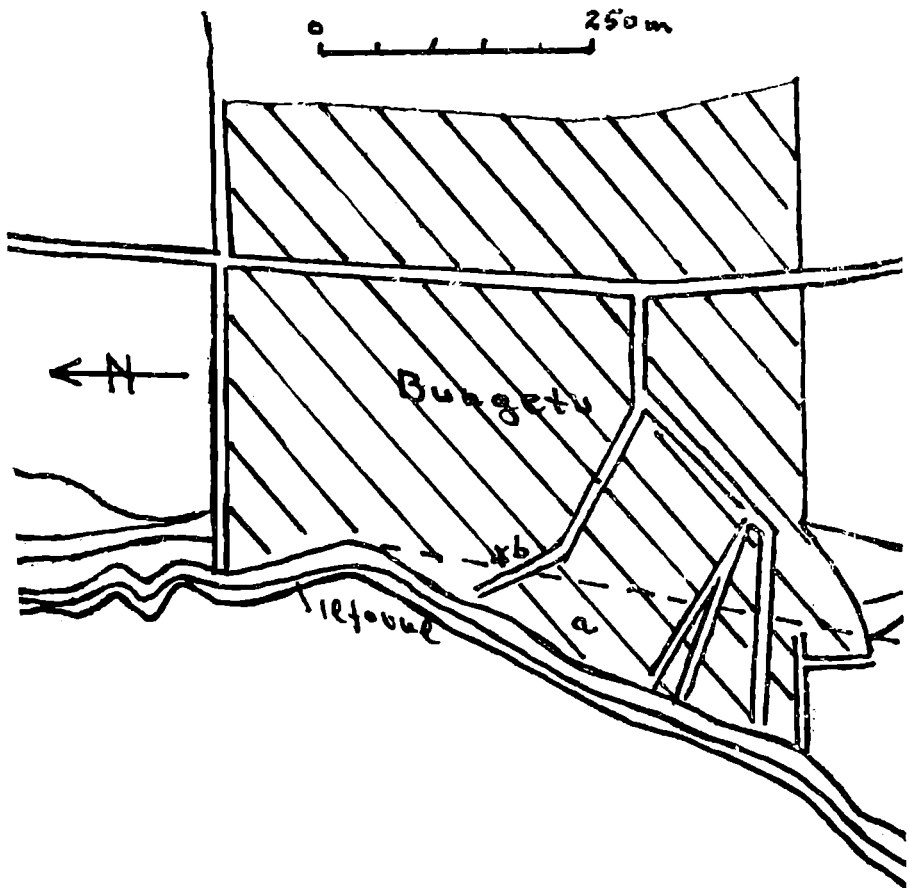

Fig. 1 — Bungetu-sat ; a) zona excavată, b) locul descoperirii

Fig. 1 — Bungetu-sat ; a) excavated area. b) the point of the discovery.

ramice preistorice. Sondajul a constat dintr-o secțiune cu dimensiunile de 16m × 1.50m., orientată NNW-SSE, prin care s-a urmărit surprinderea unor eventuale urme de locuire ce ar fi putut fi puse în legătură cu cioburile găsite în albia canalului.

În momentul în care s-a început săpătura, terenul fusese deja decapat cu buldozerul, fiind îndepărtat un strat de pământ de cca. 0,25 m. Datorită lucrărilor de betonare a canalului, pe teren se băsea un strat de nisip și pietriș adus de constructori. Imediat sub această depunere recentă, la 0,15 m., se găsea un pământ lutos, de culoare galbenă care constituia solul virgin. Urme de locuire preistorică s-au descoperit doar la mijlocul secțiunii, unde am dat peste o groapă având la gură un diametru de 0.70 m. și care atingea adâncimea de 0.45 m. de la nivelul actual de călcare. Groapa, având o umplutură de culoare brun închisă, conținea numeroase fragmente ceramice, din care însă nu s-a putut întregi nici un vas. Alte resturi de locuire, cu excepția unor fragmente de chirpic, nu au mai fost găsite, ceea ce m-a determinat să presupun că așezarea se afla chiar în partea terasei ce a fost excavată pentru crearea lacului de acumulare Bungetu II.

Materialul arheologic găsit constă numai din ceramică. Cioburile sînt lucrate dintr-o pastă în care s-au amestecat, în proporții diferite, nisip, pietriș sau cioburi pisate. După cantitatea și felul degresanților introduși în pastă se pot deosebi două specii ceramice, din care prima se caracterizează prin pasta amestecată cu mult pietriș și nisip, vasele fiind de dimensiuni mari, cu pereții groși, iar cea de a doua folosind o pastă amestecată cu nisip într-o cantitate redusă, la care se adaugă și cioburile pisate.

Arderea recipientelor s-a făcut în mediu oxidant, cioburile avînd o culoare galbenă sau cărămie, în spărtură fiind negre. Deseori se observă pete pe exteriorul vaselor, datorate arderii inegale; cîteva cioburi sînt puternic arse secundar.

Foarte fragmentată, ceramica nu a permis reconstituirea de cît ipotetică a cîtorva forme de vase. Se remarcă vasul cu pîntece globular și marginea evazată, cu o toartă în bandă lată, trasă din buză și ușor supraînălțată (fig. 2/1,2), apoi castronul cu pereții arcuți și marginea dreaptă, uneori cu buza lătită spre interior (fig. 2/3,4), recipiente cu marginea evazată (fig. 2/5).

Ornamentarea vaselor a fost realizată prin incizii, impresiuni făcute cu unghia, împunsături, creștături, briic. Foarte des se întilnește motivul „în căprior“, specific culturii Coțofeni, obținut din linii incizate și dispus pe tot corpul vasului (fig. 3/1,2). Impresiunile, verticale, făcute cu unghia sînt plasate în șiruri duble pe umărul vasului sau imediat sub buză, în trei șiruri paralele, urmate de impresiuni așezate orizontal, ultimele decorînd întregul corp al vasului (fig. 2/1,2). Împunsăturile de formă circulară sau triunghiulară, sînt așezate în șiruri paralele, sub buza vasului, sau pe umăr (fig. 2/5 ; 3/3). Apar, pe unele cioburi, și impresiuni

de formă neregulată, avînd aspectul unor alveole, plasate tot sub buză în șir dublu (fig. 2/3). Pe trei fragmente ceramice se află și un decor în relief: briie, simple sau duble, crestate (fig. 3/4-6).

Ceramica descoperită la Bungetu-sat și prezentată aici își găsește asemănări în stațiunile aparținînd culturii Coțofeni¹. Lipsește însă la Bungetu decorul cu „boabe de linte“ precum și cel realizat în tehnica împunsăturilor succesive, analogii mai strînse găsindu-se, în acest caz, la Feldioara² și la Peștera Hoților (Băile Herculane), în dungile 11—143, unde de asemenea lipsește ceramica din speciile *Linsenkeramik* și *Furchenstichkeramik*. Așezarea de la Feldioara este datată la sfîrșitul primei faze a culturii Coțofeni⁴, conform periodizării lui D. Berciu⁵, iar dungile 11—14 ale stratului Coțofeni de la Băile Herculane se situează tot la începutul acestei culturi⁶. Pe aceste considerente cred că se poate afirma că descoperirea Coțofeni de la Bungetu-sat aparține fazei arhaice a culturii menționate.

În același timp, materialele Coțofeni de pe Valea Ilfovului pun problema existenței unui grup Coțofeni în aceste părți ale Munteniei, cu atît mai mult cu cît, la Retevoești⁷, este deja semnalată o așezare a acestei culturi, încă de acum cîțiva ani; poate că tocmai acest grup a fost cel care a pătruns în Țara Bîrsei prin pasul Bran, așa cum a presupus E. Comșa⁸.

Bineînțeles, o soluție la această problemă nu se poate da încă, dată fiind insuficienta documentare arheologică, rămînînd de văzut dacă este vorba de un grup Coțofeni statornic sau doar de cel mai estic punct atins de triburile respective în peregrinările lor la sud de Carpați.

A NEW COȚOFENI DISCOVERY IN MUNTENIA

— A B S T R A C T —

The autor presents the ceramics discovered in a destroyed Coțofeni settlement on the left bank of the Ilfov river, near the village Bungetu.

The settlement belongs to an ancient phase of the Coțofeni culture like the settlement from Feldioara and the strips 11—14 from Băile Herculane where the ceramics of *Linsenkeramik* and *Furchenstichkeramik* types were not present.

This discovery from Bungetu represents the far eastern point of the Coțofeni culture outside the chain of the Carpathians.

1. Pentru cultura Coțofeni vezi: **Istoria României**, București, 1960, vol. I, pp. 79—82 (capitol redactat de D. Berciu) și pp. 99—100 (capitol redactat de I. Nistor); D. Berciu, **Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări**, București, 1961, pp. 131—134; E. Comșa, **Cumidava**, 4 1970, pp. 13—17; S. Dumitrașcu și G. Togan, **AMN**, 8, 1971, pp. 423—437.

2. E. Comșa, **op. cit.**

3. C.S. Nicolăescu-Plopșor și colaboratorii, **Materiale**, 3, 1957, pp. 54—56.

4. E. Comșa, **op. cit.**, pp. 10—11.

5. D. Berciu, **Contribuții...**, p. 133.

6. C.S. Nicolăescu-Plopșor, **op. cit.** p. 54.

7. D. Popescu și D.V. Rosetti, **Materiale**, 6, 1959, pp. 705—708.

8. E. Comșa, **op. cit.**

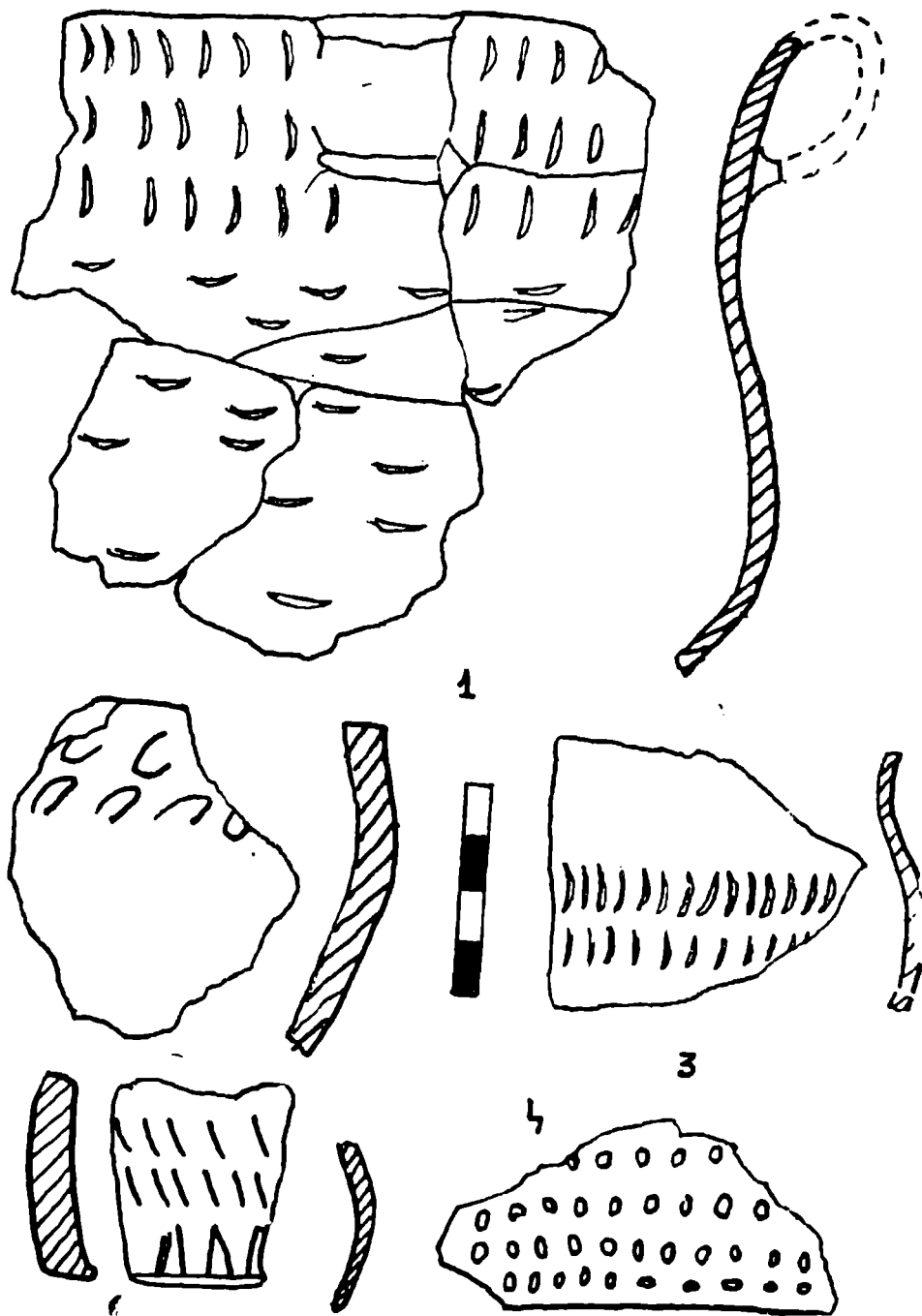

Fig. 2. — Ceramică de la Bungeta.

Fig. 2 — Ceramics from Bungeta

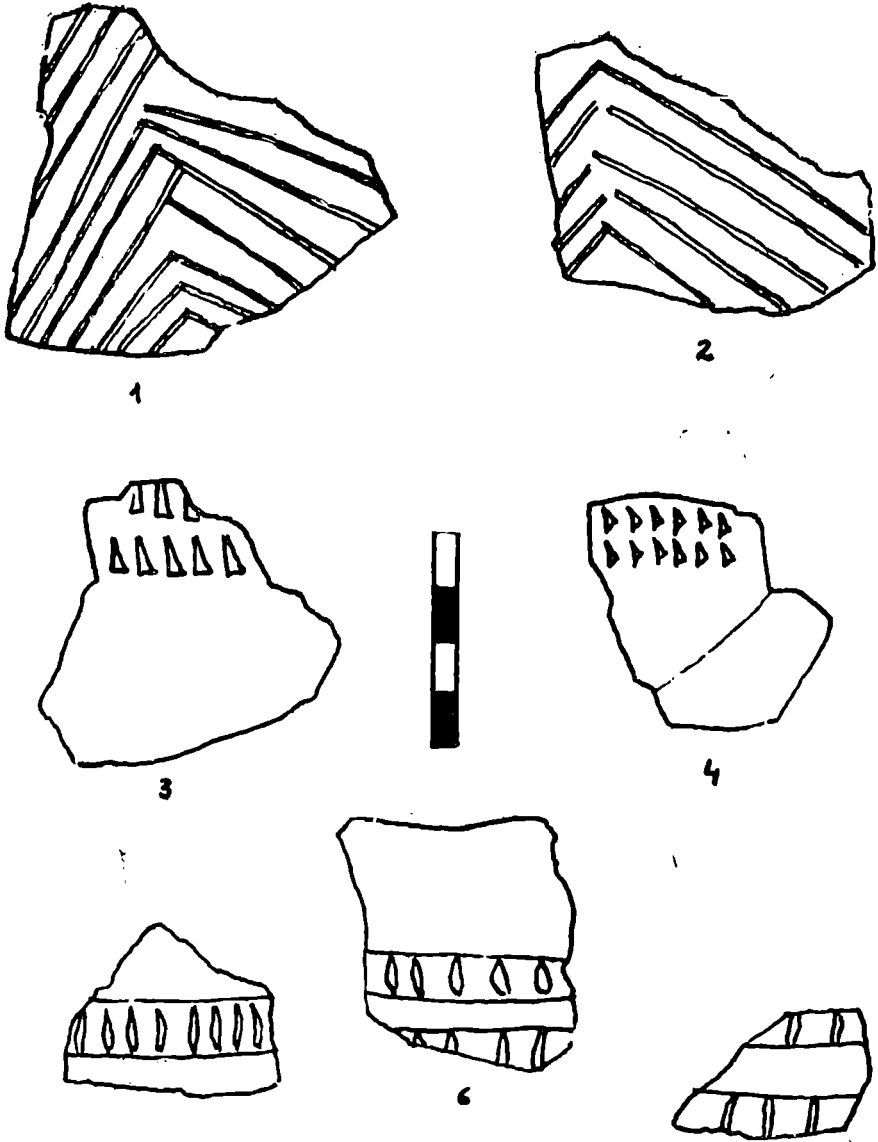

Fig. 3 — Ceramică de la Bungetu.
Fig. 3 — Ceramics from Bungetu.